УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Датум 2. септембар 2019. године

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
1. Датум и орган који је именовао комисију Кликните да бисте почели унос текста. Одлуком бр. 1960/1 од 3. јула 2019. године Научно-наставног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду образована је комисија за оцену подобности докторанта "МА Наташе Гавриловић". 2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назив уже научне области за коју је изабран у звање, датум избора у звање и назива факултета, установе у којој је члан комисије запослен: 1. др Мила Самарџић, редовни професор, италијанистика-италијански језик, 1. 02. 2012, Филолошки факултет Универзитета у Београду 2. др Предраг Мирчетић, доцент, општа књижевност, 29.11.2016, Филолошки факултет Универзитета у Београду 3. академик Иван Клајн, редовни професор-академик, Српска академија наука и уметности 4. Кликните да бисте почели унос текста. 5. Кликните да бисте почели унос текста.
II БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА
Наташа Гавриловић, рођена 15.01.1992. у Нишу, уписала се на основне студије Филолошког факултета (Катедра за италијански језик, књижевност, културу) 2011. године. Диплому основних студија стекла је 2015. године (просек: 9,96). Током завршне године основних студија (2015) била је стипендиста Фонда за младе таленте Републике Србије. Мастер студије уписала је 2015. године, а мастер-тезу одбранила септембра 2016. године („Од епистоле до епистоларног романа: епистоларна форма и аутобиографизам у италијанској књижевној традицији на примеру П. Аретина, М. Салернитана. М. Бандела и У. Фоскола“, ментор др Снежана Милинковић, просек: 10,00). Исте, 2016. године као демонстратор ангажована је на часовима вежби из старе италијанске књижевности (01.11.2016 - 30.06.2017). Докторске студије уписала је октобра 2016. године, а сарадњу са Катедром за италијански језик, књижевност и културу наставља, такође кроз часове вежби из старе књижевности, као стипендиста Министарства просвете, науке и технолошког развоја за студенте докторских академских студија.
III БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА
Прикази: • Gabriele Bucchi & Franco Tomasi (a cura di). *Lettura dell'«Orlando Furioso»*. Volume I. «Italica Belgradensia», 1, 2018, pp. 67-70. Радови:

- Gavrilović, N. *La parola come costruttrice di mondi al confine degli orizzonti in* Microcosmi *di Claudio Magris*. «Italica Belgradensia», 1, 2018, pp. 79-97.
- Гавриловић, Н. *Још понешто о Трсту Иве Андрића*. «Филолошки преглед». 2, 2018, сс. 61-74.
- Gavrilović, N. *La trasposizione letteraria della realtà storica nelle lettere di Giambattista Marino*. «Italica Belgradensia», 2019. (у штампи)

IV ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

Увидом у биографију и библиографију кандидата, комисија сматра да кандидат МА Наташа Гавриловић испуњава све услове за израду докторске дисертације.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

НАПОМЕНА: Кликните да бисте почели унос текста.

За ментора је предложен/а др Снежана Милинковић, редовни професор Филолошког факултета у Београду, Катедра за италијанистику

Библиографија ментора са најмање 5 јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација.

- *Prepiska Lodovika Bekadelija, nadbiskupa dubrovačkog*, Odeljenje jezika i književnosti, SANU, Beograd, 2016 (drugi autor Nikša Stipčević).
- *Dekameron: knjiga o ljubavi*, Arhipelag, Beograd, 2011.
- *Preobražaji novele. Novela od V. Vrčevića do S. Matavulja i italijanska novelistička tradicija*, Društvo za srpski jezik i književnost, Beograd, 2008.
- *Le sfide interpretative: il poemetto buffonesco Rado Stizuoso e il suo destino nella critica letteraria,* in "Presente e futuro della lingua italiana: problemi, metodi e ricerche", Atti del VII Convegno dell'Università di Craiova, Franco Cesati Editore, Firenze, 2017, pp. 693-702.
- *S ženom valja kao s fortunom. Ljubavni i diskurs o ženi u italijanskoj književnosti XIV-XVI veka*, „Književna istorija", 158/XLVIII, 2016, str. 29-48.
- *Još ponešto o „komičnom" epu Đovan Pola Liompardija „Libero del Rado Stizuxo"*, „Glas SANU", CDXXVII, књ. 30, 2017, стр. 107-119.

Комисија сматра да проф. Снежана Милинковић **испуњава све услове за ментора ове докторске дисертације за област** италијанистика - италијанска књижевност

VI ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ:

ОЦЕНА:

1. формулације назива тезе (наслова)

Комисија закључује да је радни назив тезе „Између фрагмента и система: кратка форма моралистичког садржаја у италијанској прозној традицији од А. Полицијана и Ф. Гвичардинија до Ђ. Леопардија" **прикладан и да добро репрезентује суштину предложене теме истраживања.**

2. предмета (проблема) истраживања

Опис теме: Кликните да бисте почели унос текста.

Кандидаткиња у истраживању прати ток филозофско-моралистичке кратке форме у оквиру италијанске књижевне прозне традиције, од Анђела Полицијана и његовог дела *Detti piacevoli* (*Пријатне изреке*), насталог између 1477. и 1482. године. Јако блиски афоризмима и анегдотама, налик „неразвијеним" новелама, *Detti piacevoli* у својој краткој, фрагментарној форми садрже посредан моралистички тон. Без нарочитог аутобиографског уплива аутора, а у складу с новелистичким упливима, ове изреке својим језичко-фомалним устројством припадају свакодневном, готово колоквијалном тону.

Кандидаткиња ипак сматра да је реч о ауторовој стилизацији оваквог колоквијалног тона, подређеној целини – систему који он ствара и његовој идеји. Полицијано се уједно оваквом стилизацијом донекле удаљава од латинске прозе моралистичког и филозофског типа приближавајући се прозној традицији у настајању на пучком и њеним формама. Овакво прилагођавање и приближавање пучкој прозној традицији тиче се, пре свега, и самог језика и стила, односно њиховог промишљања у тренутку када је иста та традиција још увек неканонизована.

Кандидаткиња истиче да је Ф. Гвичардини тај који дефинитивно отвара пут краткој прози овог типа својим *Напоменама* (*Ricordi*), насталим између 1512 и 1530. године. Филозофско-моралистички дискурс *Напомена* је такође отвореног типа, без јасног почетка и краја, али поново у целини књиге, којој се као таквој аутор у више наврата враћа. У Гвичардинија ћемо дефинитивно чути и ауторов глас, глас „моралисте“ који у непосредним, животним питањима увиђа прилику да изнесе свој општи став, али и да општи став „провери“ на посебноме. Наиме, како се кроз *Напомене* и непосредно истиче, искључиво лично искуство јесте оно које човеку може помоћи да се „нађе и снађе“ у овоземаљском животу, те је свака општа претпоставка одвећ неодређена да би појединцу користила у појединим и појединачним ситуацијама. Једино што аутор може понудити јесте лично искуство, у аутобиографском маниру, успостављајући дијалог са читаоцима кроз неретка директна обраћања која уводе и готово епистоларни дискурс, додуше без хронолошке поставке и јасно именованог дестинатара. Управо трагом аутобиографизма кандидаткиња прати упливи самог „аутора“ у наводно наративни текст, те се испитују, у покушају да се у њима уоче одређене правилности. Све ово у складу је с ауторовим филозофским начелима, која га и чине, како неки попут А. Квондама истичу, „класичним моралистом“ италијанске традиције. Гвичардинијева мисао и идеја на којој се заснивају *Напомене* такође отварају „проблем“ и питање језика и стила, у тренутку већ увелико започетих (а донекле и довршених) расправа о моделима писаног пучког језика који ваља следити. Питање језика и стила постаје још комплексније, будући да уводи и питање њихових могућности да усвоје и „приме“ појмовна, али и синтаксичка и лексичка обележја филозофског дискурса, а све то уједно у складу и с датом формом.

На концу, кандидаткиња сматра да је Јакомо Леопарди највећи настављач овог и оваквог тока, уједно можда и његов последњи представник. *Зибалдоне* (*Zibaldone*), чије ће једно од значења у италијанском језику, као заједничке именице, бити „збирка записа, велика бележница“ (И. Клајн), такође је дело *in fieri*, отворене форме која обухвата и аутобиографизам, и епистоларни, те чак и још личнији, дневнички дискурс. Ваља напоменути да дело хронолошко устројство добија накнадно, неколико година након почетка писања – у тренутку када Леопарди размишља о његовом објављивању. Ова „форма без форме“, како ће Кардучи окарактерисати последњу фазу Леопардијевог стваралаштва, такође успоставља дијалог, неретко присутан и у Леопардијевој поезији (уп. *A Silvia*, *Canto notturno di un pastore errante*, *A se stesso*), у којем ће *ти* и *ми* суштински бити огледало оног *ја* и његовог искуства. Оваква кратка проза и својства њене форме и њеног садржаја јесу спона с претходно поменутим ауторима који, заједно с Леопардијем, у раду чине највеће представнике издвојеног тока. Полицијано и Гвичардини биће присутни и у самом *Зибалдонеу*, као примери употребе одређене речи или њене дефиниције, што указује на Леопардијев однос према италијанској прози уопште и на његово трагање за новом прозом, за новим језичким изразом, у својеврсном враћању сада већ богатој традицији. У том трагању за новом прозом на пучком, *Зибалдоне* ће играти изузетно значајну улогу, померајући или бришући границе не само аутобиографизма, епистоларног и дневничког дискурса, хроника и афоризама, већ и саму границу између прозе и поезије која у овом делу бива поништена системом књиге као целине.

Комисија закључује да је предложени предмет истраживања својом сложеношћу, актуелношћу и значајем

у областима дисертације.

3. Библиографија прелиминарних истраживања

Кандидат је приложио библиографију од 34 библиографске јединице релевантне за истраживање. Овде наводимо јединице најзначајније за истраживање:

Binni, W. (1974). *Preromanticismo italiano*. Laterza: Bari.

Bosco, U. (1959). *Realismo romantico*. Salvatore Sciascia Editore: Caltanissetta-Roma.

Bruni. F. (2007). *L'italiano letterario nella storia*. Il Mulino: Bologna.

Cellerino, L. (1992). *Sentieri per capre: percorsi e scorciatoie della prosa d'invenzione morale*. Japadre: l'Aquila.

Da Castiglione. S. (1999). *Ricordi, ovvero Ammaestramenti*. a c. di Santa Cortesi. S. Casanova: Faenza.

Dardano, M. (1969). *Lingua e tecnica narrativa nel Duecento*. Bulzoni: Roma.

Dardano, M. (1992). *Studi sulla prosa antica*. Morano: Napoli.

Della Terza, D. (1979). *Forma e memoria: saggi e ricerche sulla tradizione letteraria da Dante a Vico*. Bulzoni: Roma.

Di Capua, F. (1946). *Sentenze e proverbi nella tecnica oratoria e loro influenza sull'arte del periodare: studi sulla letteratura latina medievale*. Libreria scientifica editrice: Napoli.

D'Achille, P. (1990). *Sintassi del parlato e tradizione scritta della lingua italiana. Analisi di testi dalle origini al secolo XVII*I. Bonacci: Roma.

Forme brevi, frammenti, intarsi: primo quaderno del Dottorato in letterature straniere e scienze della letteratura. (2006). a c. di Stefano Genetti. Fiorini: Verona.

Genovese. G. (2009). *La lettera oltre il genere, Il "libro di lettere" e l'autobiografia moderna*. Antenore: Padova.

Genovesi, A. (1846). *Meditazioni filosofiche su la religione e su la morale*. Tipografia di Gio. Silvestri: Milano.

Guicciardini, F. (1990). *Ricordi*. a c. di Vincenzo De Caprio. Salerno editrice: Roma.

Intino, F. D, Maccioni L. (2016). *Guida allo Zibaldone*. Carocci editore: Roma.

Intonti, V. (2003). *La poetica della forma breve*. Edizioni dal Sud: Bari.

Jauss, H. R. (1985*). I generi minori del discorso esemplare come sistema di comunicazione letteraria*. in Picone, «Il racconto». il Mulino: Bologna.

La prosa del Duecento. (1959). a c. di C. Segre e M. Marti. Riccardi: Milano; Napoli.

Leopardi, G. (1967). *Zibaldone di pensieri*. a c. di F. Flora. Arnoldo Mondadori editore: Milano.

Leopardi G. (2018). *Zibaldone*. Newton Compton editori: Roma.

Leopardi G. (2018). *Zibaldone di pensieri*. vol. I a c. di F. Cacciapuoti. Donzelli editore: Roma.

Lo Zibaldone di Leopardi come ipertesto: atti del Convegno internazionale.(2013). Barcellona. Universitat de Barcelona, 26-27 ottobre 2012. a c. di Maria de Las Nieves Muñiz Muñiz. Olschki: Firenze.

Malmignati Stufferi, C. (1976), *Leopardi nella coscienza dell'Ottocento*. Bonacci editore: Roma.

Mengaldo, P.V. (2012*). Leopardi antiromantico*. Il Mulino: Bologna.

Mengaldo, P. V. (2016). *Dalle origini all'Ottocento: filologia, storia della lingua, stilistica*. Edizioni del Galluzzo: Firenze.

Mercanti scrittori: ricordi nella Firenze tra Medioevo e Rinascimento. (1986). a c. di V. Branca. Rusconi Milano.

Piccoli, V. (1923). *Itinerario leopardiano*. Fratelli Treves Editori: Milano.

Poliziano, A. (1983). *Detti piacevoli*. a c. di Tiziano Zanato. Istituto dell'Enciclopedia Italiana Treccani: Roma.

Quondam, A. (2010). *Forma del vivere: l'etica del gentiluomo e i moralisti italiani*. Il Mulino: Bologna.

Ruozzi, G. (1992). *Forme brevi: pensieri, massime e aforismi nel Novecento italiano*. Editrice Libreria Goliardica: Pisa.

Segre, C. (1976). *Lingua, stile e società. Studi sulla storia della prosa italiana*. Feltrinelli: Milano.

Storia dell'italiano scritto. (2015). a c. di G. Antonelli, M. Motalese e L. Tomasin. Carocci editore: Roma.

Zibaldone, edizione commentata e revisione del testo critico. (2014) a c. di Rolando Damiani. Mondadori: Milano.

Zibaldone: the notebooks of Leopardi. (2013). edited by Michael Caesar and Franco d'Intino. Penguin: Londra.

4. циљеви истраживања

Циљеви

Циљ истраживања ове докторске тезе јесте утврђивање да ли се у оквиру кратке прозе италијанске традиције може говорити о њеном засебном току филозофско-моралистичког типа, с властитим карактеристикама, превасходно када је реч о самој форми. У контексту апсолутне владавине латинског језика, али и филозофског дискурса у форми трактата, у тренутку када Поџо Брачолини (Poggio Bracciolini) објављује и дело новелистичке природе (*Liber facetiarum*) управо на латинском, А. Полицијано настоји да, следећи прозну, додуше и даље „сиромашну" традицију на пучком, понуди дело које у својеврсном филозофско-моралистичком тону обједињује афоризам, хронику, егземплум, новелу и поменуте књиге трговаца. Ф. Гвичардини, у тренутку већ готово утемељене владавине пучког, покушава да на том истом пучком пронађе нови израз, а самим тим и одговарајућу форму, кадре да усвоје њему својствени филозофско-моралистички дискурс *Напомена*, на шта указују и његова стална враћања делу, ради што веће језичко-стилске прецизности и јасноће. Ђ. Леопарди, пак, како то и његово поетско стваралаштво показује, јесте аутор који се налази у повлашћеној, али једновремено и незахвалној позицији да преосмисли читав претходни књижевно-језички систем, а да тај процес преосмишљавања једнако искористи као прилику да у одређеној форми каква је *Зибалдоне*, али и одређеним језиком, такође осмисли оно што ће потом можда постати носећа струја кратке филозофско-моралистичке форме италијанског прозног система. Полазећи од три издвојена аутора, њихових дела и њихових језичко-стилских „система", један од циљева једновремено је и испитивање да ли се, у италијанској књижевној традицији, могу наћи и неки други аутори и дела који би могли бити делом овог прозног тока. Неки од таквих аутора, до којих се у досадашњем истраживању дошло, могли би бити Боно Ђамбони (Bono Giamboni, *Il libro dei vizi e delle virtudi*, ≈ 1270-1280), Саба да Кастиљоне (Sabba da Castiglione, *Ricordi*, 1545) и Антонио Ђеновези (Antonio Genovesi, *Meditazioni filosofiche sulla religione e sulla morale*, 1758). Испитујући њихову прозу и одлике њене форме, али и природу њиховог садржаја, кандидаткиња ће покушати да упоредном анализом утврди разлике и сличности са у наслову издвојеним ауторима, као, у овом раду, парадигми прозног тока који се прати. Рад се дотиче још једног питања када је о Ђ. Леопардију реч, будући да се указивањем на његово припадање, барем у контексту *Зибалдонеа*, одређеној италијанској прозној традицији, овај песник 19. века приказује као не само, или понајмање, романтичарски аутор, имајући у виду и саму проблематику романтизма и романтизама у Европи. Наиме, Леопардијева фрагментарна проза, кроз овакву анализу, издвојиће се од романтичарског фрагмента, најпре шлегеловског типа, будући да је овај фрагмент део једне одређене целине – система. Још један од циљева овакве поставке тиче се питања италијанске прозе *tout court*, у оквиру које се испитује да ли издвојени ток кратке прозе у потоњим вековима наставља свој самостални пут, или се улива у неке друге, доминантније жанрове (пре свега роман). Ту се рад дотиче и европског контекста, те покушава да утврди да ли је и, ако јесте, у којој је мери ова филозофско-моралистичка проза утицала на европске ауторе, те да ли су можда њени почеци уједно и почеци европске традиције овог тока.

Хипотезе Претпоставка коју рад покушава да потврди јесте постојање засебног тока, са заједничким карактеристикама, указујући и на нарочит развојни пут италијанске прозе уопште, те самим тим и овог тока. Уједно се истраживањем указује на утицај овакве кратке прозе на потоње европске ауторе.

5. очекивани резултати

Очекивани резултати јесу утврђивање оделитог тока италијанске прозне традиције у виду кратке форме

филозофско-моралистичког садржаја. Рад настоји да укаже на изузетан значај овог тока за целокупну италијанску културу, како за књижевну традицију, тако и за питање језика и стила и, у дијахронијској перспективи, њиховог „развоја“. Даље, рад ваља да укаже да је овај прозни ток извршио битан утицај на „моралисте“ ширег, европског контекста, поглавито француске прозне књижевне традиције.

6. план рада

Кандидаткиња ће најпре ишчитавањем и анализом поменутих дела у оделитим поглављима покушати да укаже на неке теоријске оквире овог издвојеног прозног тока, утврђивањем неких од његових сталних карактеристика, али и промена које је кроз векове доживљавала и које уједно ваља и објаснити. Затим се издвојени текстови упоређују са њима потенцијално сродним текстовима, те се њиховом упоредном анализом закључује да ли су и они део истог тока, што би доказало и његову још већу утемељеност у оквиру италијанске кратке прозе. Потом се карактеристике ове прозе упоређују с оним европским контекстима где је та проза већ увелико добила своју засебну форму (као што је случај са Француском), те се на тај начин, поредећи европске „моралисте“ с издвојеним ауторима и италијанским прозним током ове врсте, установљава значај и утицај италијанских моралиста на њихове текстове, као и почетке прозе овог типа на европском континенту, како би се проверило да ли су блиски (ако не истоветни) почецима на Апенинском полуострву који се, у овом раду, везују за А. Полицијана.

7. методе истраживања

Основа овог истраживања јесу сами текстови и њихова анализа – анализа односа форме, језика, стила и њиховог садржаја. Затим се њиховом упоредном филолошком и језичко-стилском анализом, као и анализом садржаја утврђују сличности и разлике с осталим текстовима и ауторима издвојеним као потенцијално сродним, у италијанској и европској књижевној традицији. Историјско-политички и културни контекст биће укључени како би додатно осветлили извесне промене у оквиру овог тока италијанске прозне традиције.

VII ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ КАНДИДАТА: МА Наташе Гавриловић

НАПОМЕНА: Кликните да бисте почели унос текста.

На основу наведених података о кандидату, Комисија констатује да је МА Наташа Гавриловић подобна за израду докторске дисертације.

На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да је предложена тема подобна за израду докторске дисертације у области италијанска књижевност.

На основу наведених података о предложеном ментору, Комисија констатује да је др Снежана Милинковић подобна за ментора предложене докторске дисертације.

На основу изнетог, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да донесе позитивне оцене о подобности кандидата МА Наташе Гавриловић и предложене теме докторске дисертације „Између фрагмента и система: кратка форма моралистичког садржаја у италијанској прозној традицији од А. Полицијана и Ф. Гвичардинија до Ђ. Леопардија“, а да се за ментора именује др Снежана Милинковић, редовни професор Филолошког факултета у Београду.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА
КОМИСИЈЕ

. 1. Др Мила Самарџић,
редовни професор

2. Иван Клајн, академик

3. Др Предраг Мирчетић,
доцент

4.

5.